

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Р4 г 12/2016
24.03.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Снежане Андрејевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у поступку ради заштите права на суђење у разумном року предлагача Р.М. из С., у седници већа одржаној 24.03.2016. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УТВРЂУЈЕ СЕ да је предлагачу Р.М. повређено право на суђење у разумном року у предмету Апелационог суда у Београду Гж 5580/12.

Предлагачу Р.М. **СЕ ОДРЕЂУЈЕ** накнада због повреде права на суђење у разумном року у износу од 20.000,00, као и трошкови поступка у износу од 780,00 динара, који ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова, у року од три месеца од дана подношења захтева предлагача за исплату.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев предлагача за одређивање накнаде због повреде права на суђење у разумном року преко досуђеног износа од 20.000,00 динара, а до траженог износа од 300.000,00 динара.

Образложење

Предлагач Р.М. из С. је 24.09.2014. године Апелационом суду у Београду поднео захтев за заштиту права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Смедереву П 370/11 (раније предмет Општинског суда у Смедереву П 733/09, односно Основног суда у Смедереву П 1248/10). У предлогу је навео да је поступак започет тужбом поднетом 2009. године, а против предлагача Р.М. као туженог и да у време подношења захтева није правноснажно окончан, због чега је предложио да суд утврди да му је у наведеном парничном поступку повређено право на суђење у разумном року и да му одреди новчану накнаду у износу од 300.000,00 динара.

Решењем Р4 г 1041/14 од 04.01.2016. године Апелациони суд у Београду се огласио стварно ненадлежним за одлучивање о захтеву предлагача Р.М. за заштиту права на суђење у разумном року и по правноснажности решења предмет је доставио Врховном касационом суду, као стварно надлежном суду, на даље поступање.

Одлучујући о захтеву предлагача на основу члана 8а и 8б Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/08... 101/13), Врховни касациони суд је извршио увид у списе Апелационог суда у Београду Р4 г 1041/14 и Гж 5580/12,

као и у службену белешку о извршеном увиду у предмет Основног суда у Смедереву П 370/11 и оценио да је захтев предлагача за заштиту права на суђење у разумном року основан.

Према стању у списима, тужилац З.М. је 09.06.2009. године Општинском суду у Смедереву поднео тужбу против Р.М., овде предлагача, као туженог, ради предаје путничког аутомобила марке ..., са алтернативним захтевом за исплату износа од 9.000 евра. Предмет је у „П“ уписнику Општинског суда у Смедереву заведен под бројем 733/09. Решењем од 17.06.2009. године, на предлог тужиоца, одређена је привремена мера и туженом је забрањено отуђење и оптерећење наведеног моторног возила. Тужени је 06.07.2009. године доставио одговор на тужбу. Након ступања на снагу почетка примене Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/08) 01.01.2010. године, предмет је у уписнику Основног суда у Смедереву заведен под бројем П 1248/10, а рочиште за главну расправу је заказано и одржано 11.05.2010. године. На наредном рочишту, одржаном дана 13.07.2010. године, изведен је доказ саслушањем тужиоца и туженог, након чега се Основни суд у Смедереву огласио стварно ненадлежним за поступање у овом предмету и предмет је доставио Привредном суду у Пожаревцу, као стварно и месно надлежном суду. Решењем Вишег суда у Смедереву Гж 710/10 од 02.02.2011. године укинута је решење о стварној ненадлежности Основног суда у Смедереву од 13.07.2010. године и предмет је враћен том суду на поновни поступак. У даљем току поступка, заказана су и одржана рочишта 14.07.2011, 26.01.2012. и 08.05.2012. године, док је рочиште заказано за 20.10.2011. године одложено јер тужени није приступио, а пуномоћник му је отказао пуномоћје. На рочишту одржаном 08.05.2012. године закључена је главна расправа и донета је пресуда П 370/11, којом је усвојен тужбени захтев за исплату износа од 9.000 евра у динарској противвредности, а одбијен је захтев за исплату износа од 20.000,00 динара, као и захтев за предају путничког возила марке Тужени, овде предлагач, обавезан је да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 234.940,00 динара. Како је против наведене пресуде тужени изјавио жалбу, а 14.06.2012. године и допуноу жалбе, предмет је достављен Апелационом суду у Београду. Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5580/12 од 19.11.2014. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена је пресуда Основног суда у Смедереву П 370/11 од 08.05.2012. године у ставовима првом, четвртном и петом изреке, чиме је уједно поступак правноснажно окончан.

Анализирајући дужину трајања наведеног парничног поступка, Врховни касациони суд је оценио да је захтев за заштиту права основан и да је предлагачу Р.М. повређено право на суђење у разумном року.

Према члану 32. став 1. Устава Републике Србије, свако има право на независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року на јавној расправи да одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега. Чланом 10. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04, 111/09), који се у наведеном парничном поступку примењује на основу члана 506. став 1. важећег Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14), прописано је да странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року и да је суд дужан да настоји да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова.

Разуман рок је оптимално потребно време да се одлучи о неком праву странке које је спорно да би се отклонила неизвесност и да би странка имала сазнања о томе да ли јој то право припада или не, чиме се постиже и правна сигурност. Међутим, разумно време потребно за окончање судског поступка је релативна категорија, која зависи од низа чинилаца које је потребно ценити у сваком поједином случају (сложеност чињеничних и правних питања у конкретном предмету, понашање подносиоца захтева као странке у поступку, поступање надлежних судова који воде поступак и природе захтева, односно значаја права за подносиоца захтева).

Применом критеријума установљених дугогодишњом праксом Европског суда за људска права, Врховни касациони суд је оцено да нижестепени судови нису поступали ефикасно и делотворно у овој парници, имајући у виду да су уочени периоди неоправдане процесне неактивности суда. Ценећи целокупну дужину трајања овог парничног поступка од укупно пет година и два месеца (од тога три године пред судом првог степена и више од две године пред другостепеним судом), суд је имао у виду да је прво рочиште за главну расправу заказано и одржано 11.05.2010. године, односно готово годину дана након подношења тужбе, те да су током три године трајања првостепеног парничног поступка од укупно шест заказаних одржана свега три рочишта за главну расправу на којима су извођени докази саслушањем тужиоца и предложених сведока. Изузев одлагања рочишта 20.10.2011. године (које је одложено јер тужени није приступио, а пуномоћник му је отказао пуномоћје), што је незнатно допринело дужини трајања првостепеног поступка, Врховни касациони суд је оценио да нема значајнијег доприноса предлагача дугом трајању поступка. Околност да је у доказном поступку на предлог тужиоца изведен само доказ саслушањем пет предложених сведока упућује на закључак да се не ради о предмету који обухвата сложена чињенична и правна питања, нити је првостепени суд изводио доказе који су по својој природи захтевали дужи временски период, па све напред наведено указује да је у предмету који је у након подношења захтева окончан пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5580/12 предлагачу повређено право на суђење у разумном року.

Имајући у виду наведене чињенице, као и околност да предлагач својим понашањем није допринео неразумно дугом трајању поступка, Врховни касациони суд је оценио да у конкретном случају нижестепени судови нису били ефикасни у поступању и да је у предмету Апелационог суда у Београду Гж 5580/12, односно Основног суда у Смедереву П 370/11, повређено право предлагача на суђење у разумном року.

Одредбом члана 8б став 1. Закона о уређењу судова прописано је да суд може одредити примерену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и одредити рок у коме ће нижи суд окончати поступак у коме је учињена повреда права, када утврди да је захтев подносиоца основан.

Применом цитиране законске одредбе, предлагачу је одређена накнада због повреде права на суђење у разумном року у износу од 20.000,00 динара, која ће се исплатити на начин прописан чланом 8б став 2. истог закона и која ће, имајући у виду да је наведени парнични поступак у међувремену правноснажно окончан, представљати адекватну сатисфакцију предлагачу због утврђене повреде права. По оцени Врховног касационог суда, досуђеном накнадом ће се остварити

законом прописана сврха овог поступка, док досуђивање накнаде у већем износу не би одговарало циљу коме накнада служи, њоме би се погодновало тежњама које нису спојиве с природом и друштвеном сврхом накнаде, због чега је преко досуђеног износа, а до траженог износа од укупно 300.000,00 динара, захтев предлагача за одређивање примерене накнаде одбијен као неоснован.

Одлучујући о захтеву за накнаду трошкова поступка, Врховни касациони суд је применом Тарифног броја 4. и 5. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ бр.28/94... 93/14), предлагачу досудио трошкове судских такси за захтев и одлуку у износима од по 390,00 динара, што чини укупно 780,00 динара. Наведени износ ће се, у смислу члана 86 став 2. Закона о уређењу судова, исплатити на исти начин и у истом року као и досуђена накнада за повреду права.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа судија
Снежана Андрејевић,с.р.**